سیاست

عربستان، ترکیه و پاکستان «توافقنامه نظامی» امضا کردند

بر اساس بیانیه مشترکی که پس از این اجلاس منتشر شد، عربستان، ترکیه و پاکستان در جریان اجلاس مکه در روز جمعه به میزبانی پادشاهی سعودی با حضور محمد بن سلمان، رجب طیب اردوغان و محمد شهباز شریف «توافق مکه برای دفاع مشترک» را امضا کردند. این در حالی است که منطقه شاهد تشدید خشونت‌هاست. به گزارش ایسنا، پس از امضای این توافقنامه سه جانبه امنیتی بین سه کشور، عربستان سعودی، ترکیه و پاکستان بیانیه مشترکی صادر کردند. در بیانیه‌ای که توسط خبرگزاری رسمی عربستان سعودی (واس) منتشر شد، آمده است: «بر اساس پیوندهای برادری و همبستگی اسلامی که آنها را متحد می‌کند و مطابق با منافع استراتژیک مشترک و همکاری دفاعی نزدیکشان، شاهزاده محمد بن سلمان بن عبدالعزیز آل سعود، ولیعهد و نخست وزیر، رجب طیب اردوغان، رییس جمهور جمهوری ترکیه و محمد شهباز شریف، نخست‌وزیر جمهوری اسلامی پاکستان، «توافقنامه مکه برای دفاع مشترک» را امضا کردند که نشان‌دهنده تعهد سه کشور به تقویت امنیت مشترک و دستیابی به امنیت، صلح و ثبات در منطقه و جهان، و تلاش برای آینده‌ای امن و مرفه است.» در این بیانیه آمده است: «هدف این توافقنامه افزایش بازدارندگی مشترک در برابر هرگونه تجاوز است و تصریح می‌کند که هرگونه حمله مسلحانه به هر یک از سه کشور، حمله به هر سه کشور است. این توافقنامه همچنین بر توسعه همه جنبه‌های همکاری دفاعی بین آنها تمرکز دارد.» در بیانیه سه جانبه آمده است: امضای توافقنامه دفاعی مشترک مکه بیانگر تعهد به تقویت بیشتر امنیت جمعی است. در بیانیه مشترک عربستان سعودی، ترکیه و پاکستان عنوان شده است: هدف این توافقنامه افزایش بازدارندگی جمعی در برابر هرگونه اقدام خصمانه است. این توافقنامه بر توسعه همه جنبه‌های همکاری دفاعی تمرکز دارد. طبق این بیانیه مشترک، این توافقنامه توسط ولیعهد عربستان سعودی، رییس جمهور ترکیه و نخست‌وزیر پاکستان امضا شد. در این راستا محمد بن سلمان، شهباز شریف، نخست‌وزیر پاکستان را در کاخ الصفا در مکه به حضور پذیرفت. دو طرف پس از مراسم استقبال رسمی، دیدار دوجانبه خود را آغاز کردند. در این باره خبرگزاری فرانسه به نقل از دو منبع نزدیک به ارتش و دولت عربستان گزارش داده بود که محمد بن سلمان، ولیعهد عربستان، رجب طیب اردوغان، رییس جمهور ترکیه و شهباز شریف، نخست وزیر پاکستان، روز جمعه توافقنامه نظامی مشترکی را امضا خواهند کرد. اندکی قبل وزارت امور خارجه پاکستان دیروز جمعه اعلام کرد: توافقنامه دفاعی مشترک بین پاکستان، عربستان سعودی و ترکیه امضا شد. این توافقنامه نظامی بین پاکستان، عربستان سعودی و ترکیه نشان‌دهنده تعهد مشترک برای تقویت امنیت است. به گزارش الجزیره، این وزارتخانه افزود: توافقنامه دفاعی با هدف تقویت صلح، امنیت و ثبات در منطقه و فراتر از آن است. وزارت امور خارجه پاکستان همچنین گفت: توافقنامه دفاعی تصریح می‌کند که هرگونه حمله مسلحانه علیه هر یک از سه کشور، حمله به هر سه کشور تلقی می‌شود. رویترز نیز به نقل از یک مقام ترکیه‌ای گزارش داد: توافق با پاکستان و عربستان صرفا ماهیت دفاعی دارد و تعهد به حمایت متقابل را فقط برای اهداف دفاعی تصریح می‌کند. وی افزود: این توافق علیه هیچ طرف خاصی نیست و برای سایر کشورهای منطقه نیز قابل اجراست. این توافق جایگزین یا لغوکننده هیچ توافق دوجانبه یا چندجانبه‌ای نیست. پیش از این رویترز به نقل از دو منبع منطقه‌ای گزارش داد که «ترکیه، عربستان و پاکستان توافقنامه نظامی مشترکی را در عربستان سعودی امضا خواهند کرد.»

ترامپ در جنگ علیه ایران بر سر دوراهی بدی گیر افتاده است

با ورود جنگ رییس جمهور امریکا علیه ایران به ششمین ماه خود و موج تهدیدها و دیپلماسی در داخل و خارج، شاهد تنگ‌تر شدن حلقه محاصره‌ای که او در آن قرار دارد، هستیم و این در حالی است که رییس جمهور ۸۱ ساله امریکا تلاش می‌کند این کشور را از جنگی که در ابتدا ادعا می‌کرد فقط چند هفته طول خواهد کشید، خارج کند. رویترز در گزارشی به این بن بست باتلاق گونه‌ای که دونالد ترامپ، رییس جمهور امریکا در آن گیر افتاده، اشاره کرد و نوشت: ترامپ بین یک توافق موقت در حال مذاکره با ایران و عمان که به تهران کنترل تنگه هرمز را می‌دهد، یا پیروی از هشدارها در مورد تشدید شدید تنش که خطر یک بحران طولانی‌تر را به همراه دارد، گیر افتاده است. تحلیلگران می‌گویند گزینه نخست، اعطای بزرگ‌ترین امتیاز به ایران از زمان حمله ایالات متحده و رژیم صهیونیستی به این کشور در ۲۸ فوریه و رسمیت بخشیدن به نظارت ایران بر این کانال حیاتی حمل و نقل نفت است که دولت ترامپ قول داده بود از آن جلوگیری کند. مسیر دوم که احتمالا موج جدیدی از حملات هوایی است، می‌تواند برای ترامپ پیش از انتخابات میان‌دوره‌ای مهم ایالات متحده در ماه نوامبر، مملو از خطرات سیاسی باشد و این در حالی است که به باور بسیاری از کارشناسان، چنین کارزار حملات هوایی نمی‌تواند موفقیت چندانی داشته باشد. ترامپ می‌تواند در عوض، وضعیت آشفته موجود را حفظ کند. این به معنای حفظ محاصره بنادر ایران و تلافی دوره‌ای هرگونه حمله به کشتی‌ها خواهد بود. اما این رویکرد نیز راه‌حلی آبرومندانه برای خروج از این جنگ که پیش‌بینی کرده بود تا اواسط آوریل به پایان خواهد رسید، به او ارایه نمی‌دهد. آرون دیوید میلر، مذاکره‌کننده سابق خاورمیانه برای دولت‌های دموکرات و جمهوری‌خواه امریکا معتقد است: «این فهرستی از گزینه‌های بد است، اما ترامپ ممکن است به این فهم رسیده باشد که نمی‌تواند اجازه دهد این جنگ بی‌پایان ادامه یابد. چیزی باید واگذار شود و آن گزینه ممکن است به رسمیت شناختن یک واقعیت جدید ایران در تنگه باشد.» یک مقام امریکایی که خواست نامش فاش نشود نیز در پاسخ به سوالات درباره وضعیت کنونی تنگه هرمز گفت که هرگونه مسیر کشتیرانی «موقت»، «بدون هیچ مانعی» خواهد بود و هیچ طرفی بر ترانزیت نظارت نخواهد کرد. مارکو روبیو، وزیر امور خارجه امریکا اصرار داشته است که این آبراه حیاتی، باید یک آبراه بین‌المللی باز باقی بماند که توسط ایران کنترل نشود و عاری از عوارض یا هزینه باشد، اما ترامپ پیش از این برخی ادعاهای روبیو در مورد جنگ را رد کرده است و تحلیلگران می‌گویند که او می‌تواند دوباره این کار را انجام دهد. تحلیلگران می‌گویند با توجه به قیمت بالای بنزین در ایالات متحده، پایین بودن میزان محبوبیت ترامپ و نامحبوب بودن جنگ در بین مردم امریکا، فضای مانور رییس جمهور این کشور به‌طور فزاینده‌ای محدود می‌شود.

رییس جمهور در گفت و گوی تلویزیونی خود با مردم گزارشی از اقدامات دولت در حوزه اقتصاد، معیشت و انرژی ارایه کرد

سه محور تحول اقتصادی

■ توسعه انرژی پاک، عدالت یارانه‌ای و اصلاح مدیریت

■ مسیر اصلاحات آغاز شده و متوقف نخواهد شد

رییس جمهور در بخش دوم و سوم گفت‌وگوی تلویزیونی خود با مردم گزارشی از اقدامات دولت در حوزه اقتصاد، معیشت و انرژی ارایه کرد و با اشاره به ضرورت اصلاحات اقتصادی، مدیریت ناترازی‌ها، سیاست‌های حمایتی و برنامه‌های توسعه‌ای دولت، بر تداوم اصلاحات ساختاری و حفظ معیشت مردم تاکید کرد. مسعود پزشکیان با اشاره به مقاومت‌هایی که در برابر برخی تصمیمات دولت شکل می‌گیرد، گفت: از قِبل هر کدام کارهایی که می‌کنیم یک عده منفعت می‌برند و پول نصیبشان می‌شود. طبیعی است که برخورد با این افراد صدا ایجاد می‌کند. هیچ‌وقت هم نمی‌آیند بگویند شما جلوی کسی را گرفته‌اید که در حال سوءاستفاده بوده است؛ می‌گویند فلانی را که مثلا حزب‌اللهی بود کنار گذاشتید، فلانی را که متعلق به فلان جناح بود، آوردید یا فلانی را که رانت‌خوار بود، به کار گرفتید. یعنی به شکلی با شما صحبت می‌کنند که نگذارند کاری را که باید انجام دهید، انجام دهید. اصل ماجرا این است که آن کار انجام نشود؛ بقیه این حرف‌ها حاشیه است. وی با بیان اینکه مشکل اصلی کشور، مدیریت است، اظهار کرد: حل این مشکل نیز به همان مفهوم تقوا بازمی‌گردد؛ یعنی باید افراد توانمندتر، داناتر و کارآمدتر را به کار گرفت، نه افراد سیاسی‌تر یا ظاهرا حزب‌اللهی‌تر را. قبلا می‌گفتند تعهد مهم‌تر است یا تخصص و پاسخ می‌دادند تعهد؛ اما کدام تعهد؟ تعهد واقعی این است که اگر کسی تخصص ندارد، زیر بار آن مسوولیت نرود و بی‌دلیل نگوید من متعهدم، سپس کاری را که بلد نیست بپذیرد. رییس جمهور با اشاره به سیاست دولت در حوزه کالابرگ نیز گفت: ما مابه‌التفاوت ارز را در قالب کالابرگ قرار دادیم. البته اکنون باید مبلغ کالابرگ را افزایش دهیم، چون قیمت‌ها گران‌تر شده است. اصولا باید بتوانیم میزان کالابرگ را بالا ببریم تا مردم راحت باشند. در حال تلاش هستیم، اما به‌دلیل کمبود ارز و مشکلاتی که داریم تا حدی با مشکل مواجهیم. با این حال، به امید خدا این مساله را نیز حل خواهیم کرد. وی تاکید کرد: درباره کالابرگ نیز کاری خواهیم کرد که دست‌کم اجازه ندهیم در معیشت مردم مشکلی به وجود بیاید. پزشکیان با اشاره به وضعیت ناترازی‌های انرژی در زمان آغاز به کار دولت اظهار کرد: دولت را در شرایطی تحویل گرفتیم که برآیند وضعیت این بود که در زمستان باید با قطعی برق، آب و گاز مواجه می‌شدیم. مجموع ذخایر انرژی ما یک میلیارد و ۲۰۰ میلیون لیتر بود و می‌گفتند این ذخایر تا آبان بیشتر دوام نمی‌آورد. پس از آن، دیگر سوختی نداشتیم که نیروگاه‌هایمان را با آن بچرخانیم. کمبود گاز هم داشتیم و بحث این بود که در زمستان، هم برق نخواهیم داشت و هم گرمایش با مشکل مواجه خواهد شد؛ اما با همکاری، همراهی و مدیریت، این اتفاق نیفتاد. وی با قدردانی از همراهی مردم افزود: این مردم بودند که در مصرف برق و گازشان بسیار به ما کمک کردند. ما نیز تلاش کردیم نیروگاه‌هایمان را تقویت کنیم. همین پنل‌های خورشیدی که راه‌اندازی شده‌اند، اکنون نزدیک به هفت هزار مگاوات وارد مدار کرده‌اند. هفت هزار مگاوات، یعنی حدود هفت میلیارد دلار؛ پولی که ما نداریم، اما این ظرفیت وارد مدار شده و در حال توسعه است. این اقدام، از یک طرف مشکل انرژی ما را حل می‌کند و هر روز نیز در حال گسترش است. با وجود جنگ، درگیری و محاصره‌ای که وجود دارد، قرار بود ۳۰ هزار مگاوات پنل خورشیدی احداث کنیم، اما با مشکلاتی که داشتیم، نتوانستیم به هدفی که می‌خواستیم، برسیم. البته در قانون برنامه، در مجموع ۱۲ هزار مگاوات برای پنج سال پیش‌بینی شده است؛ اما ما اصلا به دنبال این نیستیم که فقط به همان میزان تعیین شده در قانون برسیم. به دنبال آن هستیم که تا جایی که ظرفیت و توان داریم، مشکل انرژی خود را از طریق انرژی پاک حل کنیم، زیرا اکنون سوختی که در حقیقت ارزان در اختیار داریم، هدر می‌دهیم، هوا را آلوده می‌کنیم و در نهایت با کمبود نیز مواجه می‌شویم. امسال، با وجود اینکه نیروگاه‌های ما را زدند و روزانه نزدیک به ۲۳۰ میلیون مترمکعب گاز ما را زدند، شما قطعی برق بسیار کمی دیدید. امیدوارم از این پس دیگر اصلا قطعی برق نداشته باشیم. در این گرما، در برخی نقاط قطعی‌هایی وجود داشت؛ اما برنامه‌ریزی کرده‌ایم که به هیچ‌وجه برق صنایع و کارگاه‌ها را قطع نکنیم و در حال تلاش هستیم این کار را انجام دهیم. همه این اقدامات با همراهی، همدلی و جهت‌گیری‌هایی که داشتیم و با مساعدت و همکاری مردم انجام شد و توانستیم مشکل را مدیریت کنیم. برای زمستان نیز با وجود کمبود روزانه ۲۳۰ میلیون مترمکعب گاز، در حال طراحی و برنامه‌ریزی هستیم تا به امید خدا مردم در زمستان با مشکل مواجه نشوند. این کار را به حول و قوه الهی با کمک مردم، همدلی و همراهی میان قوا و آگاهی بخشی لازم به مردم انجام خواهیم داد تا آنان نیز با ما همراه شوند.

■ یکی دیگر از ابعاد این ناترازی‌ها، حوزه اقتصاد است که آثار آن مستقیما در معیشت و سفره مردم دیده می‌شود. پیش از این، با مشکلات ناشی از تحریم‌ها مواجه بودیم و اکنون محاصره دریایی نیز به آن اضافه شده و ناترازی‌های اقتصادی را تشدید کرده است. دولت از نظر اقتصادی چه شرایطی را از دولت‌های پیشین به ارث برد و زمانی که شما مسوولیت را تحویل گرفتید، وضعیت اقتصاد کشور چگونه بود؟

ببینید، روند کاملا مشخص است. آنها انتظار داشتند کشور، به دلیل همین فشارهایی که وارد کرده‌اند، سقوط کند. این روند طی سال‌ها اتفاق افتاده و چندان هم به این دولت یا آن دولت مربوط نبوده است. آنها همواره این فشارها را وارد کرده‌اند و اقتصاد ما را روزبه‌روز در محاق قرار داده‌اند و با مشکل مواجه کرده‌اند. اکنون در دولت ما، این فشارها به حداکثر رسیده است و خودشان هم در تحلیل‌هایشان تعجب می‌کنند که چرا ما سقوط نکرده‌ایم. ما با همراهی کارشناسان، دانشگاهیان، مدیران و فعالان اقتصادی در حال پیگیری مسائل هستیم. جلسات متعددی با استادان اقتصاد، جامعه‌شناسی و ارتباطات دانشگاه‌ها برگزار کرده‌ایم و دانشگاه‌ها وارد میدان شده‌اند. با صنعتگران، اتاق صنعت، اتاق بازرگانی و اصناف نیز جلسات مختلفی داشته‌ایم. خود من بارها جلسه گذاشته‌ام و وزیر محترم نیز چندین بار جلسه برگزار کرده است. با کمک آنها تلاش می‌کنیم موانع را از سر راهشان برداریم و آنها نیز به کمک ما آمده‌اند تا بتوانیم مشکلات را حل کنیم.

من نمی‌گویم که توانسته‌ایم همه مشکلات را حل کنیم. تحریم یک واقعیت است. وقتی نتوانیم نفت خود را بفروشیم، یعنی ارز کمتری خواهیم داشت؛ نه اینکه اصلا ارز نداشته باشیم، اما کمتر خواهیم داشت. وقتی ارز کمتری داشته باشیم، طبیعتا با مشکلاتی روبه‌رو می‌شویم. باید راهی پیدا کنیم که تا جایی که از دستمان برمی‌آید، این مشکلات را کمتر و کمتر کنیم. این اتفاق خواهد افتاد، اما تحقق سریع آن دشوار است. وقتی این مسیر را بسته‌اند، طبیعتا ما نیز در حال طراحی راه‌های مختلف با همسایگانمان هستیم. تجارت خود را با آنها گسترش می‌دهیم و دادوستدمان را بیشتر می‌کنیم، چون امکان جابه‌جایی پول را نداریم، طبیعتا بخشی از مبادلات به‌صورت تهاتری انجام می‌شود. ارتباط ما با همسایگان بسیار بهتر از گذشته است و کشورهای همسایه همکاری بسیار خوبی با ما دارند. یکی از برنامه‌هایی که در جریان این جنگ، اغتشاشات و تنش‌ها طراحی کرده بودند، ایجاد ناآرامی از شمال غرب و جنوب شرق بود. می‌گفتند از آن سوی مرزها افرادی وارد می‌شوند و در این مناطق اغتشاش ایجاد می‌کنند؛ اما خود کشورهای منطقه اجازه ندادند کسی به راحتی از آن طرف وارد شود و اغتشاش ایجاد کند. این موضوع بسیار مهمی است؛ یعنی همسایگان ما اجازه ندادند عده‌ای وارد کشور شوند و باعث اغتشاش شوند. نه تنها اجازه چنین کاری را ندادند، بلکه به ما کمک هم کردند. گفتن این مطالب ساده است، اما رسیدن به این وفاق و همدلی میان همسایگان و در داخل کشور، به گونه‌ای که همه طرح‌ها و نقشه‌هایی را که آنها کشیده بودند با مشکل مواجه کند، کار ساده‌ای نبوده است. این وضعیت به برکت همراهی، همدلی و پشتیبانی رهبر معظم انقلاب شهیدمان شکل گرفت که در آن مقطع با قدرت از دولت و سیاست‌ها حمایت می‌کردند. هر جا گرفتار می‌شدیم و مشکلی پیدا می‌کردیم، خدمت ایشان می‌رسیدیم و ایشان با تمام توان پشتیبانی می‌کردند. اگر توانسته‌ایم تا امروز باقی بمانیم، نتیجه همان سیاست‌ها، جهت‌گیری‌ها، همراهی‌ها و رهنمودهای مقام معظم رهبری شهیدمان بوده است. امروز نیز رهبر عزیزمان، با توصیه‌هایی که درباره وحدت و انسجام دارند، کمک می‌کنند تا بتوانیم مشکلات را حل کنیم.

■ یکی از اقدامات شما اصلاح نظام بانکی بود که در شروع کار بانک آینده را که دولت‌های قبلی جرات نداشتند در موردش اقدام کنند دولت شما با قدرت این کار را انجام داد، آیا به دلیل شرایطی که الان کشور با آن روبه‌رو است این اصلاحات متوقف می‌شود یا ادامه پیدا می‌کند؟

یکی از راه‌های کنترل تورم، اصلاح همین نظام بانکی است. اکنون نیز وزارت اقتصاد برنامه دارد ناترازی‌هایی را که در بانک‌ها وجود دارد، مدیریت کند. همچنین جلوی روندی را می‌گیرد که در آن، بانک‌ها گاهی منابع مالی را صرف خریدها و فعالیت‌های غیرتولیدی می‌کنند. این مسیر ادامه خواهد داشت و برای آن برنامه‌ریزی شده است؛ البته کار ساده‌ای هم نیست. آن زمانی که نماینده و نایب‌رییس مجلس بودم، یک صندوق در مشهد دچار مشکل شده بود. هر روز در خیابان‌ها تظاهرات می‌شد، چون نمی‌توانستند پول مردم را پرداخت کنند. نه جمعیت آنقدر زیاد بود و نه حجم پول به این اندازه؛ اما در سراسر کشور هر روز اعتراضاتی شکل می‌گرفت. آن زمان، به روشی توانستیم آن مشکل را حل کنیم. بانک آینده که شاید ۱۰ برابر آن یا حتی بیشتر، حجم و گستردگی داشت، بسته شد؛ بدون اینکه اعتراضی شکل بگیرد یا نگرانی خاصی در جامعه ایجاد شود. این موضوع نیز با تدبیر و مدیریتی انجام شد که شکل گرفت و البته با هماهنگی قوه قضاییه و مجلس محترم پیش رفت. برادرمان آقای دکتر قالیباف و آقای اژه‌ای نیز در این مسیر همراهی کردند و مجموع این هماهنگی‌ها باعث شد بدون تنش از این مرحله عبور کنیم.

■ یکی دیگر از اقداماتی که دولت شما انجام داد، اصلاح سیاست ارز ترجیحی بود؛ اقدامی که بحث‌های زیادی درباره آن شکل گرفت. آیا دولت از ابتدا برای اجرای این سیاست برنامه داشت یا شرایط و اجبارهای اقتصادی باعث شد به ناچار آن را اجرا کنید؟

ما نمی‌دانستیم قرار است جنگ شود. آنچه به آن معتقدیم، عدالت است. در کشور، وقتی مثلا یارانه می‌دهیم، معمولا دهک‌های بالا بیشتر از دهک‌های پایین از آن مصرف می‌کنند؛ یارانه برق، گاز، آب، انرژی و هر چیز دیگری که بخواهید. درباره یارانه‌ای که برای کالاهای اساسی می‌دادیم نیز همین سوال مطرح بود که چه کسانی بیشتر از آن استفاده می‌کردند؛ در حالی که باید این یارانه را به کسانی بدهیم که نیازمندترند و بیشتر به آن احتیاج دارند. قدم اولی که برداشتیم، این بود که پولی که در ابتدای زنجیره کالاهای اساسی پرداخت می‌کردیم، به مصرف‌کننده نهایی بدهیم، زیرا در این رفت‌وآمدهای اداری و فرآیندهای خرید، وقتی می‌خواستند کالایی بخرند، قیمت را بالاتر اعلام می‌کردند تا دلار بیشتری بگیرند و وقتی می‌خواستند کالا را به خارج صادر کنند، قیمت را پایین‌تر اعلام می‌کردند تا ارز آن را بازنگردانند. بعد هم وقتی کالا وارد بازار می‌شد، همان‌طور که همه می‌دانید، فسادهای مختلفی شکل می‌گرفت؛ کالا را پنهان می‌کردند، در جای دیگری مصرف یا دوباره صادر می‌کردند. چیزی را که مثلا با قیمت ۲۸ دلار خریده بودند، در بازار با قیمت ۱۰۰ دلار می‌فروختند و از این قبیل اتفاقات رخ می‌داد. اما وقتی این ارز را به مصرف‌کننده نهایی دادیم، دیگر در آن مسیر امکان شکل‌گیری تخلف وجود ندارد. هر کس کالا را وارد کند، آن را به بازار می‌آورد و می‌فروشد. ما مابه‌التفاوت ارز را در قالب کالابرگ قرار دادیم. البته اکنون باید مبلغ کالابرگ را افزایش دهیم، چون قیمت‌ها گران‌تر شده است. اصولا باید بتوانیم میزان کالابرگ را بالا ببریم تا مردم راحت باشند. در حال تلاش هستیم، اما به‌دلیل کمبود ارز و مشکلاتی که داریم، تا حدی با مشکل مواجهیم. با این حال، به امید خدا این مساله را نیز حل خواهیم کرد. البته باید کاری کنیم کسانی که به کمک دولت نیاز ندارند و حتی می‌توانند خودشان کمک کنند، سهم کمتری دریافت کنند و آن مقدار به دهک‌های پایین‌تر اضافه شود. اگر بتوانیم از آنها کم کنیم و به این گروه‌ها بیفزاییم، عدالت بیشتری برقرار خواهد شد. در دنیا و حتی در مباحث علمی نیز دیدگاه‌های مختلفی در این زمینه وجود دارد. مثلا در بیمه از همه دو هزار تومان دریافت کنیم. درمان منی که پولدارم و یک میلیون تومان درآمد دارم، با فردی که پول ندارد و ۱۰ هزار تومان درآمد دارد، یکسان در نظر گرفته شود؛ یعنی من یک میلیونی یا ۱۰ میلیونی، دو هزار تومان بدهم و کسی که ۱۰ هزار تومان درآمد دارد نیز دو هزار تومان پرداخت کند. این در حقیقت ضدعدالت است. حتی بدتر از آن، این است که نه‌تنها عادلانه نیست، بلکه فشار بیشتری نیز به فرد کم‌درآمد وارد می‌کند. مثلا دو هزار تومان یا ۲۰ هزار تومان برای کسی که یک میلیون یا ۱۰ میلیون تومان درآمد دارد، عدد مهمی نیست؛ اما برای فردی با درآمد پایین، همان ۲۰ هزار تومان رقم قابل توجهی است. به همین دلیل گفتند پرداخت‌ها باید متناسب شود؛ یعنی از همه، درصدی از حقوقشان دریافت کنیم. زمانی که وزیر بودیم، قانون را اصلاح کردیم و گفتیم حق بیمه باید متناسب با حقوق افراد دریافت شود. شکل عادلانه‌تر آن، این است که نظام را «پروگرسیو» کنند؛ یعنی هر کس درآمد بیشتری دارد، بیشتر بپردازد و هر کس درآمد کمتری دارد، کمتر پرداخت کند. این شیوه به عدالت نزدیک‌تر است. در دنیا نیز همین کار را انجام می‌دهند؛ در امریکا، انگلستان و آلمان، یعنی کشورهایی که مملکت را با چنین روندی اداره می‌کنند، به همین شکل عمل می‌شود. ما اکنون فعلا به صورت متناسب، از پولدار و کم‌درآمد درصدی دادیم؛ اما عدالت این است که از کسی که توان مالی بیشتری دارد، مقداری بیشتر بگیریم و به کسی که توان مالی کمتری دارد، پرداخت کنیم. تلاش خواهیم کرد این اتفاق رخ دهد و درباره کالابرگ نیز کاری خواهیم کرد که دست‌کم اجازه ندهیم در معیشت مردم مشکلی به وجود بیاید. اکنون در این زمینه مشکل داریم و در دولت نیز درباره آن بحث می‌کنیم، اما حتما این کار را انجام خواهیم داد، ان‌شاءالله.

■ آقای دکتر همان‌طور که اشاره کردید، یارانه را از ابتدای زنجیره به مصرف‌کننده نهایی منتقل کردید. بر اساس آمارها، پس از این اقدام تقاضا در بازار افزایش یافت و برای تامین بخشی از نیاز مصرف‌کنندگان نیز مشکلاتی به وجود آمد. این اقدام از نظر عدالت درست بود، اما آیا برای کنترل اختلال‌های ایجادشده در بازار برنامه‌ای دارید؟

اطلاعات من برعکس چیزی است که شما می‌گویید؛ تقاضا کاهش پیدا کرده است. درست است که قدرت مصرف مردم در دهک‌های یک، دو، سه، چهار و پنج افزایش یافته، اما بسیاری از کالاهایی که وارد می‌کردیم، از کشور خارج می‌شد و بعضی از آنها نیز اصلا وارد نمی‌شد. بسیاری از همسایگان از مناطق مرزی وارد ایران می‌شدند، کالا می‌خریدند و با خود می‌بردند. با یک دلار می‌شد در ایران مقدار زیادی کالای اساسی خرید و خارج کرد. در نتیجه، جلوی همه این موارد گرفته شد و اکنون نیز در حال کنترل آن هستیم. در حال استخراج داده‌های مصرف نان هستیم که همچنان یارانه دریافت می‌کند. آمارها نشان داده است که مثلا یک خانواده در یک ماه ۱۸ تن نان مصرف کرده یا خانواده‌ای دیگر هشت تن یا شش تن نان گرفته است. چنین چیزی اصلا امکان‌پذیر نیست؛ بنابراین این نان به شکل دیگری مصرف می‌شود. اکنون در حال مدیریت این مساله هستیم تا جلوی روندی را بگیریم که زمینه‌ساز فساد، رانت، رشوه و قاچاق را فراهم می‌کند. هر قدر هم ناظر بگذارید تا جلوی این اتفاقات را بگیرد، نتیجه‌ای نخواهد داشت. ۴۸ سال است که ناظر گذاشته‌ایم؛ چرا نتوانسته‌ایم مشکل را حل کنیم؟ تا زمانی که زمینه فساد وجود دارد، نمی‌توان جلوی فساد را گرفت. وقتی این زمینه‌ها از بین برود، دیگر به راحتی فسادی شکل نمی‌گیرد. وقتی دلار را آزاد کردیم، هر کسی که دلار دولتی می‌گرفت، از یک رانت و امتیاز برخوردار می‌شد. در نتیجه بر سر اینکه چه کسی این ارز را بگیرد، با یکدیگر دعوا می‌کردند. برای گرفتن یک امضا رشوه می‌دادند تا آن امتیاز را به دست آورند. ما همه این سازوکارها را به هم زدیم. اکنون دیگر به آن امضاها نیازی نیست؛ فرد می‌تواند به راحتی کالا را وارد و در بازار عرضه کند. در نتیجه، هم زمینه فساد اداری در فرآیند امضاها از بین رفته، هم مشکلات گمرکی کاهش یافته و هم بخشی از مسائل بازار خود به خود اصلاح شده است؛ البته این روند هنوز با وجود تحریم‌ها کامل نشده است. وقتی زمینه فساد را از بین بردی دیگر فسادی نمی‌تواند وجود داشته باشد.

در موضوع گردشگری نیز زمانی دو هزار دلار ارز پرداخت می‌شد. افراد می‌رفتند، می‌گشتند و بازمی‌گشتند و سفر برایشان تقریبا رایگان تمام می‌شد، چون دلار ما را می‌گرفتند. برای چه باید چنین کاری انجام می‌دادیم؟ در نتیجه، کسانی که داراتر بودند و بیشتر از مقررات و قوانین ما اطلاع داشتند، از این مقررات بهره بیشتری می‌بردند. البته تقصیر آنها هم نبود؛ تقصیر مقرراتی بود که ما وضع کرده بودیم. اگر من می‌توانستم امتیازی بگیرم و ارزی دریافت کنم که قیمتش با بازار متفاوت بود، خود به خود چندین میلیارد تومان نصیبم می‌شد. باید این زمینه‌ها را از بین می‌بردیم و این اتفاق در این قسمت رخ داده است. در قسمت‌های دیگر نیز با وجود همه این مسائل، در حال پیش رفتن هستیم. خدا کمک کرد، واقعیت این است که اگر این اقدام انجام نمی‌شد و جنگ آغاز می‌شد، قحطی در بازار قطعی بود، چون دیگر ارز ۲۸ تومانی نداشتیم که پرداخت کنیم و با ارز آزاد هم کسی کالا وارد نمی‌کرد تا در بازار بفروشد. اکنون همه کالاهایی که مردم می‌خواهند در بازار وجود دارد، اما گران شده است. باید این گرانی را از طریق کالابرگ جبران کنیم و ان‌شاءالله باز هم آن را جبران خواهیم کرد، زیرا زمینه این فسادها را از بین برده‌ایم.

■ یکی از نقدهای مطرح شده این بود که با توجه به شرایط اجتماعی، زمان مناسبی برای اجرای این سیاست انتخاب نشده است. آیا این نقد را می‌پذیرید؟ آیا بهتر نبود این اقدام در زمان مناسب‌تری انجام شود؟

۴۷ سال است که می‌خواهیم درست عمل کنیم، اما هر بار می‌گویند اکنون وقتش نیست. هر زمان می‌خواهیم کاری انجام دهیم، می‌گویند فعلا دست نگه دارید و هر بار هم بهانه‌ای مطرح می‌شود. نتیجه این شده است که روزبه‌روز بیشتر در باتلاق فرو می‌رویم. ما مجبوریم اصلاحات را انجام دهیم. اگر در حوزه آب، برق، گاز، بنزین و گازوییل درست عمل نکنیم، مشکلات بیشتر می‌شود. هر بار که می‌خواهیم به این مسائل ورود کنیم، می‌گویند الان دست نزنید، چون اگر دست بزنید صدا بلند می‌شود. خب چه زمانی باید دست بزنیم؟ زمانی که خودمان غرق شدیم، کشور نابود شد و همه ضرر کردند؟ ما از مردم می‌خواهیم به ما کمک کنند. هدف ما اجرای عدالت است و تمام تلاشمان این است که اگر قرار است از بیت‌المال پولی پرداخت شود، این پرداخت بر اساس عدالت و به همه انجام شود.

■ آقای دکتر در همین حوزه اصلاحات، یکی از وعده‌های شما به موضوع خودروسازی و واردات خودرو مربوط می‌شد؛ حوزه‌ای که تاثیر مستقیمی بر بازار و زندگی مردم دارد. برنامه دولت شما برای خصوصی‌سازی صنعت خودرو چیست؟

ببینید، این موضوع هم در حال اجراست. ما ایران خودرو را واگذار کردیم و به دنبال آن، وزیر اقتصاد ما را استیضاح کردند؛ با این استدلال که مثلا نباید این کار انجام می‌شد. منظورم از مقاومت‌ها همین است؛ هر کاری که می‌خواهید انجام دهید، در برابر آن مقاومتی وجود دارد. واگذاری سایپا و بخش‌ها و شرکت‌های مختلف دیگر نیز اکنون در برنامه است تا بتوانیم تا جایی که ممکن است آنها را واگذار کنیم. البته واگذاری به معنای خصولتی کردن نیست؛ منظور، واگذاری واقعی به بخش خصوصی است تا بتواند دخل و خرج خود را تامین کند. بسیاری از واگذاری‌هایی که تاکنون انجام شده، به حیاط خلوت عده‌ای تبدیل شده است. طبیعتا اجرای چنین کاری هم به خریداران واقعی نیاز دارد و هم به بازار آزادی که اکنون به شکلی که باید در کشور ما وجود ندارد. بعضی از مجموعه‌ها را واگذار کردیم، اما به دلیل همین فشارها دوباره آنها را بازگرداندند؛ در حالی که نباید بازگردانده می‌شدند. همان بخش‌هایی هم که بازگردانده شدند، اکنون کارآمد عمل نمی‌کنند. این مشکلی است که در نظام تصمیم‌گیری کشور وجود دارد و در برابر هر تصمیمی که در جهت آزادسازی گرفته می‌شود، مقاومت‌هایی شکل می‌گیرد. از قِبل هر کدام کارهایی که می‌کنیم یک عده منفعت می‌برند و پول نصیبشان می‌شود. طبیعی است که برخورد با این افراد صدا ایجاد می‌کند. هیچ‌وقت هم نمی‌آیند بگویند شما جلوی کسی را گرفته‌اید که در حال سوءاستفاده بوده است؛ می‌گویند فلانی را که مثلا حزب‌اللهی بود کنار گذاشتید، فلانی را که متعلق به فلان جناح بود، آوردید یا فلانی را که رانت‌خوار بود، به کار گرفتید. یعنی به شکلی با شما صحبت می‌کنند که نگذارند کاری را که باید انجام دهید، انجام دهید. اصل ماجرا این است که آن کار انجام نشود؛ بقیه این حرف‌ها حاشیه است. راه درست این است که کارخانه‌ها و شرکت‌های ما واقعا توسط بخش خصوصی مدیریت شوند. ما به مدیر پول می‌دهیم تا برایمان ضرر ایجاد کند و در عین حال فوق‌العاده مدیریت هم می‌گیرد. کدام عقل چنین کاری را می‌پذیرد؟ اما ما این کار را انجام می‌دهیم و هر وقت می‌خواهیم به آن دست بزنیم، ناگهان از چندین جا صدا بلند می‌شود که شما مثلا به شکلی عمل کرده‌اید.

البته در حال تلاش هستیم و امیدواریم با هماهنگی‌ای که میان قوا وجود دارد، این مساله را نیز حل کنیم، چون یکی از مسائل اساسی کشور همین است. چرا باید ضرر بدهیم؟ سازمان تامین اجتماعی این همه کارخانه و شرکت دارد، اما اکنون قادر نیست هزینه درمان بیمار را پرداخت کند. مگر می‌شود کسی این همه سرمایه و کارخانه داشته باشد و در نهایت فقط سربه‌سر کار کند؟ اکنون یک کارخانه می‌تواند به اندازه بودجه یک کشور درآمد داشته باشد. در سفری که به یکی از کشورها داشتیم، فقط یک کارخانه داروسازی آنها سالانه ۵۰ یا ۶۰ میلیارد دلار درآمد داشت؛ یعنی بیش از درآمد نفتی ما. آن وقت ما کارخانه‌ها و شرکت‌های مختلف داریم، اما قادر نیستیم حقوق عده‌ای را درست و به موقع پرداخت کنیم. مشکل، مدیریت ماست. حل این مشکل نیز به همان مفهوم تقوا بازمی‌گردد؛ یعنی باید افراد توانمندتر، دا